

Konflikter, missförstånd, ensamhet -

Återspeglings av Aspergers syndrom hos vuxna

Av Karin Stadler.

Recito, 2008

Otraditionellt om Aspergerbehandling

En psykodynamiskt och psykoanalytiskt inriktad psykolog och psykoterapeut har skrivit en bok om Aspergers syndrom. Syftet är att boken ska tjäna som ett diskussionsunderlag främst bland professionella. Detta har jag väntat på länge, och det var med stor nyfikenhet och viss bävan jag gav mig i kast med den. Alltför väl minns jag den intensiva debatt vi hade på 1980 och 90-talet, då psykoanalytiskt och psykodynamiskt inriktade kolleger stick i stäv med alla nya forskningsrön förfäktade att autism inklusive Aspergers syndrom orsakades av miljön och i synnerhet av mödrarna och skulle behandlas med traditionell psykoterapi. Jag var själv inte alltför positiv till en del kollegers sätt att arbeta, det ska villigt medges.

Desto roligare är det att läsa Karin Stadlers bok. Hon har tagit till sig den moderna forskningen och samtidigt lyckats anpassa och modifiera teorin utifrån funktionshindret och den enskilda patienten. Hon har med andra ord låtit verkligheten styra kartan och inte tvärt om. Jag känner i ärlighetens namn inte igen mycket av den psykoanalytiska eller psykodynamiska teorin som den i regel utövas utan jag ser en kunnig och lyhörd terapeut som har modet att använda det patienten har nytta av. Då spelar det inte så stor roll vad teorin kallas, det viktiga är att patienten möts av en djup förståelse och ett äkta möte. Det gäller alla vi arbetar med och är förutsättningen för allt vårt arbete.

Boken handlar inte i första hand om personer med diagnostiserat Aspergers syndrom utan om de som ofta har familj och arbete men har så tydliga återspeglings av Aspergers syndrom att speciellt deras nära relationer blir mycket påverkade. Dessa människor söker inte så sällan psykoterapi, men de har alltför ofta missförstått och inte blivit hjälpta. Författaren betonar vikten av att såväl individual- som familjeterapeuter har kunskap om Aspergers syndrom.

Skrämmande tröghet

Karin Stadler skriver också att Aspergers syndrom hos vuxna inte uppmärksammas särskilt mycket förrän för några år sedan. Är det verkligen så illa? I så fall finns en skrämmande tröghet i systemet värd en egen forskningsrapport.

Författaren berättar om hur hon upptäckte dold aspergerproblematik hos en av sina patienter och hur hon förstod att gängse utvecklingspsykologiska teorier inte stämde. Hon tänkte tillbaka på andra patienter och började så småningom lyssna på sina patienter utifrån ännu en utgångspunkt, den neuropsykologiska. Detta tror jag gäller alla som på djupet upptäckt dessa speciella särdrag hos människor och det brukar vara en genomgripande upplevelse. Med en sådan insikt kan ingen

terapeut arbeta traditionellt längre. Karin Stadler skriver också att en vanlig terapi snarare skulle ha stjälp än hjälpt.

Det speciella tänkande, den annorlunda kognitiva stilen, som utmärker personer med Aspergers syndrom och som finns i varje lärobok, skildras detaljerat, kanske väl omständligt. Resonemanget kring kopplingen mellan tanke och känsla är dock mycket välkommet och annars ofta förbigånget. Befriande är också att det görs helt klart att Aspergers syndrom inte är en känslomässig störning eller någon sjukdom, vilket man tyvärr fortfarande kan läsa ibland. Fördelarna och styrkorna med Aspergers syndrom omnämns också så småningom men kunde fått större utrymme. Kanske är det ingen av oss som till fullo ser dessa ännu, kanske behövs en ökad samhällsmognad. Jag håller helt med författaren att personer med Aspergers syndrom” har ett hjärta av guld när de förstår hur de kan hjälpa.”

Viktigt om handledning

Författaren tar upp en viktig aspekt rörande handledning från kolleger. En säkert kunnig neuropsykolog gav det märkliga rådet att inte låta patienten fortsätta arbeta med sitt centrala problem, att terapeuten blivit för viktig. Patienten reagerade och författaren hade modet att inte följa kollegans råd. Jag råkade själv ut för samma sak när jag en gång för många år sedan gick i handledning hos en systemiskt inriktad kollega. Vi måste vara kritiska till all handledning och vi psykologer måste skaffa grundkunskap inom varandras specialiteter, vi måste kunna gå utanför våra teorier, vi blir annars inte trovärdiga.

Behandlingskapitlet är lysande och visar hur författaren på djupet förstått såväl den annorlunda kognitiva stilen som den känslomässiga aspekten hos patienten. Som jag sagt tidigare känner jag inte igen mycket från traditionell psykodynamisk eller psykoanalytisk behandling. Kanske kan man säga att den goda kärnan finns kvar.

Anhörigas situation

Boken avslutas med omgivningens och speciellt de anhörigas situation. Författaren betonar vikten att omgivningen förstår den annorlunda kognitiva stilen, för då kan många missförstånd från omgivningens sida undanröjas. De anhöriga, speciellt make/maka upplever också ofta en stor ensamhet och behöver eget stöd. Utifrån min erfarenhet kan jag tycka att omgivningens svåra situation görs väl generell. Närstående har ofta en svår situation men jag har sett många bra förhållanden och även sett vilken rörande omtanke om barnen som kan finnas hos föräldrar med Aspergers syndrom. Men som författaren säger, här behövs forskning och det finns barn som far illa.

Karin Stadlers bok rekommenderas till alla som i sina yrken träffar personer med såväl Aspergers syndrom som personer som inte når upp till diagnos utan har skuggsyndrom eller återspeglings av Aspergers syndrom. Min förhoppning är att kunskapsnivån och framför allt insikten ska öka hos alla och att människor inte ska fara illa av okunskap i hjälpsystemet.

Christina Lögdahl

Psykolog